

Vägledning för drift av lekplats

Vägledning för drift av lekplats i offentlig miljö

HAGS®

Vägledning för drift av lekplats i offentlig miljö

Utrustning som installeras i offentliga, allmänna områden skall uppfylla kraven från en gällande, publicerad standard. Detta skall säkerställas under utrustningens hela livslängd. Det finns olika typer av utrustning avsedd för till exempel lek, utomhusmotion, parkour, hjulförsedda sporter, möbler, vilket kommer att kräva olika rutiner gällande säkerhet. Denna vägledning ger allmän information som kan ligga till grund för hur utrustning och/eller anordningar skall skötas.

Nationella och lokala bestämmelser på den plats där redskap och utrustningen uppförs måste alltid tas i beaktande, eftersom de kan variera beroende på vilken typ av redskap och utrustning det är och var den är placerad. Garantier och certifikat gäller endast under förutsättning att redskap och utrustning monteras och underhålls i enlighet med leverantörens instruktioner.

Produktsäkerhetslagen kräver att utrustning som placeras i offentlig miljö måste vara säkra. Enligt denna lag föreslås primärt att utrustningen uppfyller kraven i publicerad gällande standard*. Oavsett när utrustning tillhandahålls, måste dess fortlöpande säkerhet alltid garanteras, där besiktning regelbundet genomförs i enlighet med standarden. Därmed inte sagt att redskap eller utrustning som levererats enligt tidigare versioner av standarden nödvändigtvis är osäkra även om de inte till fullo uppfyller de senaste kraven.

* Standarder som kan användas som referensmaterial;

- Lekplatsutrustning - EN 1176
- Multi-Sport - EN 15312
- Utomhusfitness - EN 16630
- Hjulförsedda sporter - EN 14974
- Parkour - EN 16899

Allmänt

Rutiner gällande upphandling av drift, montering, underhåll och besiktning skall upprättas. Om så behövs skall hänsyn också tas till den lokala miljön; extrema väderförhållanden så som värme, kyla, regn, vind, geografiskt läge eller faktorer kring lokalt användande eller där skadegörelse är vanligt förekommande.

Riskbedömning

Principerna för bedömning av risker kontra nytta är tillämpbara både på arbetsplatser i allmänhet liksom på lekplatser. På lekplatser kan viss exponering av risk vara till nytta eftersom det uppfyller ett grundläggande mänskligt behov och ger barnen möjlighet att lära sig risktagande och dess konsekvenser i en kontrollerad miljö.

Rishtagning är ett viktigt inslag i leken och alla de miljöer som är avsedda för barnens lek. Det är viktigt att säkerställa åtskillnad mellan "bra" risker som ger utvecklande möjligheter och "dåliga" risker som inte gör detta. Bra risker skall vara uppenbara och överskådliga för användaren så att de själva kan bedöma om de vill försöka sig på utmaningen som erbjuds. Dåliga risker, å andra sidan, är antagligen inte lätta för användaren att bedöma och har enbart begränsad nytta.

Lekplatsutrustning och fasta anordningar på lekplatser skall underhållas så att risker för olycksfall begränsas.

Processen för riskbedömning är ett verktyg för att identifiera och prioritera risker samt eventuella åtgärder för att reducera dessa.

Utformning av lekplatsen

Det är av stor vikt att det offentliga rummet utformas och planeras för att smälta in i den befintliga miljön och för den tänkta användargruppen.

Vid planering av en lekplats är det särskilt viktigt att denna är tydligt separerad från andra fritidsaktiviteter (parkour, fitness, hjulsporter m.m.) som kan omfatta större risker för barn, om de skulle använda produkterna på ett felaktigt sätt som inte var det ursprungliga syftet. Denna uppdelning kan utformas på många sätt och hjälper alltså till att förhindra att dessa typer av utrustning förväxlas med den utrustning som är avsedd för barns spontana lek. För mer information vänligen se SIS-CEN/TC 16879.

Andra risker inom närområdet, såsom utrymningsvägar samt in- och utgångar, måste beaktas och skall ingå som en del i projektdokumentet. Utformning skall ske i enlighet med kommunens detaljplan.

Drift

Allmänt

All utrustning i offentlig miljö, skall omfattas av en driftsplan. Den skall beskriva rutiner för inspektion, underhåll och drift. Den skall omfatta all utrustning som finns i samma område som innefattas i driftsansvaret, med länkar till angränsande ansvarsområden, där så är lämpligt. Exempel på detta kan vara område på baksidan av ett lägenhetshus, distrikt i staden/kommunen eller all utrustning i staden/kommunen. Det övergripande målet är att garantera utrustningens säkerhet under hela dess livstid, i enlighet med lokala, nationella eller europeiska lagar, tillämpbara standarder och kommunens detaljplan.

Driftsansvarig

Driftsansvarig fastställer lämpliga rutiner i den organisation som garanterar utrustningens säkerhet så länge den finns i bruk. Dessa rutiner skall finnas tillgänglig för berörd personal. Driftsansvarig säkerställer att dokumentationen av utrustning förvaras på ett tillfredsställande sätt och finns tillgänglig för berörd personal, se dokumentation nedan. Driftsansvarig ansvarar för dokumentation av rapporter gällande incidenter och olyckor. Driftsansvarig skall regelbundet, dock minst en gång per år, granska effekten av genomförda besiktningar och underhållsarbeten och om så erfordras ändra rutinerna för att förbättra dess effektivitet och ökad säkerhet.

Personal

Personal som utför uppgifter inom ramen för driftsplanen skall för de olika uppgifterna ha lämplig erfarenhet och kompetens. Personal skall få tillräcklig information om sitt ansvar och sina arbetsuppgifter samt tilldelas erforderlig befogenhet att utföra dessa. Erforderlig kompetensnivå är beroende av uppgifternas karaktär och utbildning kan därför bli nödvändig.

Dokumentation

Dokumentationen bör innehålla: leveransdokument, monteringsanvisningar, leveransdatum, inspektionsrapporter/protokoll, produktcertifikat, underhållsrutiner, arbetsrutiner, rapport från installationsbesiktning (om så önskas), samt information gällande personal som är behörig att utföra uppdrag i enlighet fastställda driftsrutiner.

Allmänna säkerhetsåtgärder och skyltning

Vid varje aktivitetsplats bör det finnas en informationsskylt med uppgift om:

- Telefonnummer till räddningstjänst (SOS 112).
- Telefonnummer till drift- och underhållsavdelningen.
- Platsen där utrustningen är installerad.
  - Adressen till platsen.
- **Övrig relevant information;**
  - Produktinformation som kan vara viktig att veta.
  - Eventuell övrig information - till exempel kräver fitnessutrustning för vuxna speciell varningsinformation.
  - Avsedd ålder för användare av utrustningen.

Identifierade brister

Allmänt sett kan brister delas in i tre nivåer; hög, medel och låg med stöd av en riskanalys (risk/nytta), där de av låg prioritet kan hanteras genom rutinmässigt underhåll. De av medel- eller hög prioritet behöver särskild uppmärksamhet, som i vissa fall kan behöva omedelbart agerande. Om detta inte är möjligt bör utrustningen göras obrukbar till exempel genom att förhindra tillträde eller borttagande.

Incidenter och olyckor

Information om incidenter och olyckor som rapporterats till driftsansvarig bör dokumenteras och innehålla åtminstone följande information:

- När incidenten/olyckan inträffade (datum/tid)
- Väderleksförhållanden.
- Skadade/olycksdrabbade personer samt deras ålder, kön, klädesplagg och skodon.
- Var på redskapet incidenten/olyckan inträffade.
- Antal barn som var involverade vid incidenten/skadetillfället
- Beskrivning av incidenten/olyckan, inklusive del(ar) av kropp som påverkats:
- Omfattningen av incidenten/olyckan
- Vittnesuppgifter.
- Eventuella åtgärder som kommer att vidtas till följd av incidenten/olyckan

För information bör denna rapport även skickas till leverantör/distributör av utrustning.

Personlig säkerhet

Utförande av reparationsarbete som kan äventyra säkerheten för personal och användare bör undvikas under den tid då anläggningen är i drift. Där så krävs, skall området säkras mot tillgång/åtkomst från allmänheten, särskilt barn, tills reparation har utförts.

Modifiering av utrustning

Ändring av utrustning som kan påverka grundläggande säkerhetskrav för utrustningen får endast utföras efter samråd med tillverkaren eller behörig person. I vissa fall kan publicering av ett nytt produktcertifikat eller ny besiktning av redskapet på plats krävas, där förändringen inkluderas i originaldokumenten.

Installation

Allmänt

All nödvändig information sammanställs innan installation påbörjas. Information som erfordras för installation omfattar till exempel; placering inom området, utrymmesbehov, förankringsdjup, val av stötdämpande underlag, monteringsanvisningar, eventuellt behov av maskiner för schaktning, kranbil eller andra hjälpmedel under installationen. Beroende på framkomlighet kan olika installationslösningar krävas.

Montering av utrustning skall alltid ske enligt de anvisningar som bipackas från leverantören för respektive produkt.

Schakt-/fyllningsarbeten

Innan arbete på börjas görs en bedömning av de befintliga markförhållandena. Detta kan inkludera följande:

- Säkerställ att inga kablar, avloppsledningar eller dylikt finns nedgrävda där grävning skall utföras
- Säkerställ att inga luftledningar, master eller dylikt som kan begränsa höjden av anläggningen eller dess åtkomst
- Säkerställ att alla träd eller andra fasta installationer är skyddade, där så behövs
- Säkerställ att sluttningar och liknande inte kommer att påverka behovet av utrustningens minimiutrymme (fallutrymme, fritt utrymme)
- Säkerställ att jordmaterial inte innehåller några föroreningar som kan utgöra en säkerhetsrisk för utövarna av utrustningen eller de som utför installationen
- Säkerställ att lämplig bedömning av det befintliga jordmaterialet utförs
- Säkerställ, vid behov, att dränering utförs i erforderlig omfattning
- Säkerställ att fyllning sker på sådant sätt att det inte finns risk för framtida sättningar
- Säkerställ att rätt fyllnadsmaterial används beroende på vilket material som väljs för den stötdämpande ytbeläggningen

Säkerhet

Allmänheten skall förhindras åtkomst till det område där installation utförs (se lokal och nationell praxis samt övriga säkerhetsföreskrifter) tills dess allt arbete på anläggningen är klart och installationen är färdig. Det omfattar också områden på anläggningen som skall förses med speciella ytbeläggningar.

Platsgjutning

Alla betongarbeten skall utföras av personal med erforderlig kompetens.

Ytbeläggning (islagsyta)

Islagsytans material väljs för respektive utrustning, vilket varierar beroende på kraven för respektive utrustning. I synnerhet för lekutrustning skall islagsytan i de flesta fall ha en viss stötdämpande förmåga, vilket minskar risken för huvudskada vilken kan orsakas av ett fall. Materialvalet skall baseras på funktionella krav och standardkrav samt vilken nivå av underhåll respektive material kräver.

Krav gällande tillgänglighetsanpassning för användare och ledsagare skall alltid tas i beaktande. För mer information, vänligen se SIS-CEN/TR 16467.

Installationsinspektion

Efter avslutad installation skall installationsinspektion utföras för att säkerställa att installationen av utrustningen utförts korrekt, samt att installationen uppfyller kraven avseende säkerhet och funktion. Brister korrigeras innan utrustningen tas i bruk.

Monteringsanvisningar behålls och arkiveras på ett säkert sätt och i enlighet med driftsplanen.

Inspektion och underhåll

Driftsplanen skall innehålla en plan för inspektion och underhåll samt vem som är driftsansvarig. Olika krav gäller för olika typer av utrustning och tillhandahållas av leverantören av utrustningen. I allmänhet kommer produkter av dynamisk karaktär sannolikt att kräva högre nivå på underhåll, inklusive regelbundna utbyten av förslitningsdetaljer. Ett tydligt och väldokumenterat inspektions- och underhållsprogram kommer inte bara att hjälpa till att upprätthålla säkerheten för den utrustning som tillhandahålls, men också att slitage och skador repareras i enlighet med garantikraven.

Det rekommenderas allmänt att tre nivåer av inspektion planeras;

1. 1. Rutinmässig visuell kontroll (daglig eller veckovis beroende på användarfrekvens och risk för skadegörelse)
2. Funktionskontroll (minst fyra gånger per år beroende på användarfrekvens, risk för skadegörelse och väderleksförhållanden)
3. Årlig säkerhetsbesiktning (utförs av behörig personal). För mer information om den kompetens som krävs för inspektion av lekplatser, se CEN/TR 17207

Leverantören av utrustning skall tillhandahålla inspektions- och underhållsdocument som kan utgöra grunden för driftsplanen. Detta kan däremot behöva modifieras beroende på lokala faktorer såsom användarfrekvens, skadegörelse eller väderleksförhållanden.

Vägledning för drift av lekplats i offentlig miljö

HAGS®

hags.se | order@hags.com | 0380 473 00

© Hags Play AB. All rights reserved. Hags Play AB is a division of PlayPower, Inc.